

It is taken by estimation

ניטלת מאומד -

Overview

states that (תרומת מעשר and) תרומה are taken by estimation. Seemingly this would merely mean that one may be taking less than the required amount, therefore he will take תרומה with a 'good eye' (more than the required amount) –

מצוה לתרום מאומד דמתוך שירא לצמצם שלא יטול פחות נוטל בעין יפה¹ -

It is a מצוה to be separate (ותר"מ) by estimation, for since he is reluctant to be the precise amount, for he may be taking less than the required amount, therefore he will take תרומה with a 'good eye' (more than the required amount) –

proves his point that it is a מצוה (not only a רשות):

כדתנן בפרק קמא דתרומות (משנה ז') אין תורמין לא במדה לא במשקל ולא במנין² -

And the תורה taught in the first פרק of תרומות; 'one should not be תורם, neither by measure, not by weight, nor by count' -

וכן תרומת מעשר ובתוספתא³ גרסינן מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה -

And (adds 'תוס') the same applies (presumably) to תר"מ. And in the תוספתא the text reads; 'just as תר"ג is taken only by אומד and מחשבה -

אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד כולי -

So too תר"מ is not taken only by אומד, etc. In the תוספתא it clearly states that it should be separated only באומד, but not through measuring precisely. In conclusion, optimally one should be מפריש באומד.

asks:

ואם תאמר דבפרק קמא⁴ דתרומות תנן המונה⁵ משובח והמודד משובח ממנו -

And if you will say that in (the first פרק) of תרומות, the משנה taught, 'one

¹ When a person measures precisely the amount to be separated, he will give the proper amount (no more and no less); however when he is merely estimating how much to separate he will err on the side of caution and give more than the required amount (in order to be sure that he does not give less than the required amount [which may make his חולין to still be טבל]). This will benefit the כהן (and/or the לוי).

² would mean that there is a measuring cup (for instance) and you are a tenth of the volume of the cup; תר"מ would mean that the produce is weighed and a tenth is given for תר"מ; מנין would mean that the produce (figs) are counted and a percentage is set aside for תר"מ. In any event it is apparent from this משנה that the תרומה should not be done through precise measurement, but rather (presumably) through an estimation.

³ A marginal note indicates that this תוספתא was not found

⁴ The מהרש"א amends this to read [משנה ה'] פרק ד' (instead of קמא).

⁵ See footnote # 2 for an explanation of these three types of measurement.

**who counts is praiseworthy, and the one who measures is more praiseworthy -
והשוקל משובח משלשתן⁶ -
And the one who weighs is the most praiseworthy of all three' –**

answers: תוספות

**בירושלמי מקשה לה בפרק קמא דתרומות ומשני כאן בתרומה גדולה וכאן בתרומת מעשר -
The Jerusalem Talmud asks this question in the first of תרומות פרק and answers,
'here it is by תר"ג (it needs to be מאומד), and here it is by תר"מ (it needs to be precise)**

**דתניא אלעזר בן גמלא⁷ אומר מניין שאין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין -
For we learned in a ברייתא that אב"ג states, 'from where do we derive that one
is not תורם neither במדה, nor במשקל, nor במנין -**

**תלמוד לומר ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם במדה במשקל במנין -
For the תלמוד teaches us by saying 'ונחשב לכם תרומתכם'; you should be תורם with
thought, but you should not be תורם with תרומה ומנין' this concludes the בירושלמי -
פירוש⁸ ההיא דאין תורמין בתרומה גדולה דלכולי עלמא מצותה מאומד -**

**The explanation of this answer is; that משנה of אין תורמין by measuring is
discussing תר"ג where according to everyone the מצוה is to be מאומד -**

**וההיא דהמונה משובח בתרומת מעשר ורבנן -
And that משנה which states תר"מ according to the רבנן is discussing המונה משובח
who argue with אב"ג and maintain that תר"מ needs to be precise.**

responds to an anticipated difficulty: תוספות

**והא דמייתי ברייתא דאבא אלעזר בן גמלא⁹ לאשמועינן דפליגי בתרומת מעשר¹⁰ -
And this that he brings the ברייתא of אב"ג, that is to inform us that they (the
תר"מ and רבנן) argue regarding תר"מ.**

⁶ Being תורם by weight is the most precise manner of achieving a precise percentage; by counting one piece may be larger or smaller; by measuring volume it may have not settled properly in the measuring cup; weighing is the most precise. In any case it is evident from this משנה that more precise the better it is, so obviously one should certainly not be תורם במדה וכו'! This contradicts the משנה (in פ"א מ"ז) cited previously that one should not be תורם במדה וכו'!

⁷ This is (presumably) the same אב"ג in our גמרא.

⁸ The word 'פירוש' in תוס' indicates that that the explanation is not the way it appears to be. The initial words of the בירושלמי which state, 'כאן בתר"ג כאן בתר"מ' would indicate that everyone agrees that by תר"ג we need אומד, but not by תר"מ. Therefore תוס' clarifies that by תר"ג indeed all agree that אומד is necessary, however by תר"מ there is a מחלוקת whether אומד is required (אב"ג) or מנין is required (the רבנן). See 'Thinking it over' # 1.

⁹ תוספות may be asking, since by תר"ג all agree that it needs אומד, why cite אב"ג at all, since regarding תר"ג all agree that we require אומד and regarding תר"מ the משנה follows the רבנן, so why mention אב"ג at all?!

¹⁰ תוספות replies (see footnote # 9) that we derive the view of the רבנן that תר"מ is not מאומד from the fact that the ברייתא states that it is אב"ג (only) who maintains that תר"מ is מאומד, implying that the רבנן disagree.

asks: תוספות

ואם תאמר דבירושלמי אהיה דהמונה משובח ממאי הוא משובח -
And if you will say, in the ירושלמי regarding that¹¹ that the counter is
praiseworthy,¹² he asks, 'he is praiseworthy more than what?'¹³

אמר רב הונא מן התורם מאומד משמע דמאומד הוי תרומה אלא דמונה משובח -
answered that מונה is משובח more than one who is מאומד. This concludes
the citation from the ירושלמי. Our תוספות continues; it seems that מאומד is also
תרומה, however מונה is praiseworthy -

וקאמר נמי התם אמר רבי הלל מתניתין אמרה כן השוקל משובח משלשתן¹⁴ -
And the ירושלמי also states there, ר"ה said our משנה also states so as
indicated, for the משנה stated that the one who weighs is most praiseworthy
more than all three -

פירוש מכלל דאיכא שלשה בר ממשקל -
The explanation of the inference is that there are three besides the 'weigher'
ובתר הכי קאמר אמר רבי חנינא תיפתר בשלשתן¹⁵ ולית את שמע מינה כלום -

And afterwards the ירושלמי states, ר"ה says interpret it to say, 'of the three' so
you cannot derive any proof from the משנה to רב הונא. This concludes the citation from the
ירושלמי. In any event it is apparent (at least according to ר' הונא and ר' הלל that אומד is acceptable
(by תר"מ). So תוספות asks -

ואי לרבנן לדידהו אין תרומת מעשר מאומד ולאבא אלעזר בן גמלא מצותה לעשות מאומד -
And if they are discussing the רבנן, according to them there is no מאומד at
all, and according to תר"מ מאומד it is a מצוה to take אב"ג -

דקתני בתוספתא¹⁶ אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה -
As it states in the תוספתא, 'so also תר"מ may not be taken only
The question is who maintains that תר"מ can be taken but it is not משובח?!'

answers: תוספות

ויש לומר דרבנן מודו דמאומד הוי תרומה אבל אין מצוה לעשות מאומד -
And one can say; that the רבנן agree that מאומד will be a proper תרומת מעשר;
however there is no מצוה to do it מאומד (therefore he is not משובח) -

¹¹ This is the משנה which we established by תר"מ according to the רבנן.

¹² See the text by footnote # 5.

¹³ We understand what it means that מודד is more משובח than מונה, meaning that מונה is fine but מודד is even better. When we say that מונה is משובח that means it is better than something else; what is this other way of separating which is כשר, but it is not משובח?

¹⁴ אומד מונה ומודד indicates that he is more praiseworthy than the other three; namely מונה ומודד משלשתן.

¹⁵ The משנה should be understood (to read) משובח בשלשתן, which means that he is the most praiseworthy of the three; namely מודד שוקל. See 'Thinking it over'.

¹⁶ This is the תוספתא mentioned in the beginning of this תוספות. See footnote # 3.

ולא חשיב מרבה במעשרות במתכוין לאמוד יפה אלא במתכוין להרבות ומרבה במתכוין¹⁷ -
And we will need to say that when one intends to estimate properly it is not considered מרבה במעשרות (so מעשרותיו מקולקלין) if it happen to be more, unless he intends to add more and he adds more intentionally –

והיהיא דבכורות דמוקי לה רבי יוסי כאבא אלעזר בן גמלא ולא כרבנן שמא התם מרבה במתכוין:

ואב"ג established it according to ר"י¹⁸, מסכת בכורות in ברייתא And that מעשר מעשר¹⁹ perhaps there²⁰ he was adding more and not according to the רבנן²¹ intentionally.²¹

Summary

מאומד (תר"מ and מע"ר including) מעשר one should take according to אב"ג. However according to the רבנן only תר"ג should be taken מעשרות but not מאומד. However it is valid (but not משובח) if one took מעשר מאומד.

Thinking it over

1. Why did not the ירושלמי answer²² that one משנה (which requires אומד) is according to אב"ג, and the other משנה (which requires precision) is according to the רבנן?
2. What would the ruling be (according to אב"ג) if he was מ"מ exactly; is it a proper תרומה?
3. What is the purpose of תוספות citing the statement of ר' חנינא that תיפתר בשלשתן²³; it (seemingly) does not add anything to the question?!

¹⁷ This phrase במתכוין להרבות ומרבה במתכוין would seem to be repetitive.

¹⁸ See previous כשם תוס' ד"ה תוס' # 9 and further. See also footnote # 19 there.

¹⁹ Seemingly the רבנן also agree that one may take באומד תר"מ, why was it necessary to establish a ברייתא according to an individual, instead of according to the majority opinion

²⁰ When he was מעשר one from ten; he intentionally took a larger animal for the מעשר בהמה.

²¹ Where it is intentional the רבנן maintain that מעשרותיו מקולקלין.

²² See footnote # 8.

²³ See footnote # 15.